

Studijní matroš

Finanční účetnictví, 1FU202

Unikátní textový podpůrný materiál pro úspěšné zvládnutí předmětu Finanční účetnictví. Jedná se o shrnutí vědomostí a zkušeností, které jsme nabyli při doučování tohoto předmětu v posledních peti letech. Materiál jsme zpracovávali celé prázdniny a cílem je, aby mu porozuměl každý, a proto je psán „studentskou“ češtinou. Snažili jsme se zaměřit na zásadní myšlenky, které jsou klíčem k pochopení jednotlivých témat, nicméně v příkladech můžete narazit na různá specifika, proto je důležité propočítat příklady a nespoléhat pouze na teoretické znalosti.

Pokud ti tento materiál pomohl a chceš nám projevít poděkování, budeme rádi za referenci na naší stránce [fb.com/doucovani](https://www.facebook.com/doucovani)

Doporučuji naše kurzy na průběžné i závěrečné testy. 😊

S přáním krásného semestru,

Tým Doučování účetnictví v Praze

www.dup.ipao.cz

Dlouhodobý hmotný a nehmotný majetek

Dle mého názoru nejdelší a nejtěžší kapitola přichází hned na začátek. :D Celá kapitola je zaměřena na položky v rozvaze, které řadíme do dlouhodobého hmotného a nehmotného majetku. Dlouhodobý majetek je z účetního pohledu takový majetek, u kterého se předpokládá **využitelnost delší než jedno účetní období**. Jde prakticky o to, že daný majetek vydrží fungovat déle než jeden rok (auto, počítač, budova apod.). Další kritérium, které je nutné vzít v potaz, je **finanční hranice**, kterou si účetní jednotky stanovují samy, dle svého uvážení. Finanční hranice vyjadřuje zanedbatelnost majetku a vlastně nám říká, že pokud majetek nepřesáhne hranici ocenění nemá vůbec smysl se jím zabývat, počítat odpisy apod.. Majetek pod touto částkou, i když může fungovat déle než jeden rok, pak účetní jednotka nezařadí do dlouhodobých aktiv, ale rovnou zaúčtuje do nákladů jako, protože z pohledu jednotky je jeho finanční hodnota zanedbatelná.

Máme tedy dvě kritéria: Dobu použitelnosti a hraniční pořizovací cenu, a platí, že musí být **splněny obě podmínky**, aby majetek byl charakterizován jako dlouhodobý.

Dlouhodobý hmotný majetek lze členit na **movitý a nemovitý**. Jednoduše řečeno movitý majetek můžete vzít a přesunout jinam, u nemovitého to nejde. Dlouhodobý nehmotný majetek je takový, který fyzicky nelze uchopit (software, práva, patenty, licence apod.).

Prvním problémem, který budeme řešit v této kapitole je, jak dlouhodobý majetek oceňovat. Musíme určit, co vše zařadíme do ocenění daného majetku, protože by bylo špatně pracovat pouze s cenou pořízení, ale musíme pracovat s **pořizovací cenou**. V příkladu učebnice **1.2** od Ing. Randákové najdeš 99% výdajů, na které narazíte během příkladů i testů ☺. Doporučuji zapamatovat!

Nyní si uvědomme specifikum účtování dlouhodobého majetku. Když utratím milion a něco si koupím, tak se musím rozhodnout, zda je to dlouhodobý majetek nebo není, abych věděl kam proúčtovat podvojně úbytek milionu z bankovního účtu. Když se rozhodnu, že aktivum není dlouhodobé, účtuji úbytek peněz z bankovního účtu a proti tomu náklad nebo krátkodobé aktivum (zboží, materiál apod.). Pokud se rozhodnu, že se jedná o dlouhodobé aktivum, tak zaúčtuji úbytek peněz a proti tomu dané dlouhodobé aktivum.

A nyní nastává otázka, kdy dané dlouhodobé aktivum vstoupí do nákladů? Víme, že krátkodobá aktiva, jako zboží vstupuje do nákladů při prodeji, materiál při spotřebě apod. Ale jak je to s dlouhodobými aktivy, která podnik využívá po několik účetních období? K tomu nám slouží **odpisy** ☺. Pomocí odpisů dané dlouhodobé aktivum rozkládáme libovolně dlouho

do nákladů, podle toho, jak na začátku používání odhadneme životnost aktiva. Určitá obecná poučka zní, že nám jde o to, aby náklady byly, co nejlépe přiřazeny výnosům, které dané aktivum přináší. Jednoduše řečeno, aktivum rozkládáme do nákladů tak, aby odpisy v jednotlivých letech, co nejlépe korespondovaly s využitím dlouhodobého aktiva. Když víme, že stroj bude vyrábět více výrobků v prvních letech životnosti, chceme také, aby v těchto letech byly vyšší odpisy než v letech, kdy už bude méně vytížen. Z dané teorie tedy plyne, že by byla hloupost dlouhodobé aktivum dát do nákladů ihned při nákupu nebo až na konci životnosti.

Odpisových metod existuje celá řada a měla by být použita taková, která nejlépe kopíruje využitelnost dlouhodobého aktiva. Pro tento kurz je nutné znát následující.

- **lineární metoda**- metoda založená na lineárním rozložení odpisované částky do nákladů. Výpočet odpisu tedy je

$$\frac{(\text{pořizovací cena} - \text{zbytková hodnota})}{\text{očekávaná životnost v měsících}}$$

Výpočtem nám vznikne odpisová sazba na jeden měsíc.

- **metoda SYD**- Jedná se opět o časovou metodu, nicméně nyní již každý měsíc nebudeme do nákladů dávat stejnou částku, ale ze začátku životnosti budeme dávat částku vyšší. Pro každý rok musíme odpis spočítat zvlášť. Výpočet je následující

$$\frac{\text{počet let odepisování}}{\text{součet roků odepisování}} \times (\text{pořizovací cena} - \text{zbytková hodnota})$$

Dejte si pozor, že je nutné opět počítat s přesností na měsíce, ale daným výpočtem vzniká odpis spočítaný na jeden rok!!! Tudíž pokud se odpisové období nerovná účetnímu, odpis spočítaný vzorcem výše je nutné poměrově rozdělit mezi účetní období.

- **výkonová metoda**- Tato metoda není časová. Říká se, že by se měla používat kdykoli je to možné, protože podle vytvořených výkonů lze nejlépe odhadovat náklady v souvislosti s výnosy. Metoda je to jednoduchá, podobná lineární, kde

odpisovanou částku dělíme celkovým předpokládaným počtem výkonů.
Výpočet je tedy následující

$$\frac{(\text{pořizovací cena} - \text{zbytková hodnota})}{(\text{očekávaná životnost v jednotkách výkonu})}$$

Výpočtem nám vznikne odpisová sazba na jednotku výkonu.

V rámci odpisů se setkáme s několika pojmy, které je dobré znát.

Pořizovací cena= Cena majetku se všemi souvisejícími výdaji

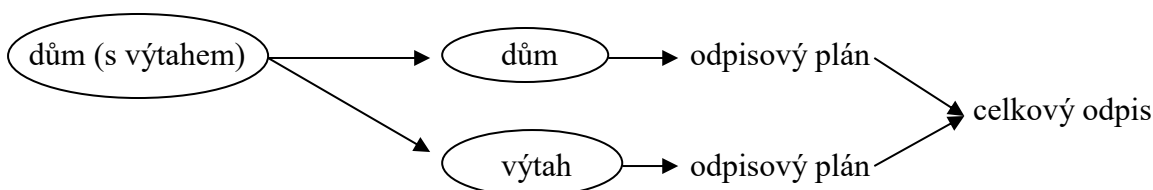
Cena pořízení= Pouze cena majetku bez souvisejících výdajů

Zbytková hodnota= hodnota, kterou uvažujeme, že majetek bude mít na konci životnosti (při výpočtech odpisů ji odečítáme od PC, protože přesně tuto částku nechceme rozložit do nákladů)

Zůstatková hodnota= pořizovací cena snižená o oprávky

Oprávky= kumulované odpisy (součet odpisů)

Další částí je podkapitola **komponentního odpisování**. Nemysli si, že se jedná o nějakou další metodu odpisování k výše již zmíněným. Jedná se spíše o „nadmetodu“, jejíž princip je následující. Majetek, který evidujeme, si pro účel výpočtů (pouze pro účel výpočtů!!!) rozdělíme na **hlavní majetek a jeho komponentu** (př. dům s výtahem, který je oficiálně v účetnictví veden pouze jako dům, a tudíž v rozvaze o výtahu nic nenajdeme). Následně pro každou část majetku spočítáme izolovaně odpisy, sečteme je, a účtujeme je dohromady.

Je důležité zmínit, že jednotlivé odpisové plány jsou **na sobě absolutně nezávislé**. Můžeme pro dům stanovit odpisový plán metodou SYD a výtah výkonově, kombinace mohou být jakékoliv.

Důležité je pochopit účtování, vyřazování a zařazování komponent. Když komponentu vyřazujeme, účtujeme snížení brutto hodnoty (strana DAL pořizovací ceny majetku) a proti tomu souvztažně MÁ DÁTI oprávek. Zařazení je například DAL bankovního účtu a proti tomu

MÁ DÁTI pořizovací ceny majetku. Pro lepší pochopení si to hod' na téčka a je to jasně vidět ☺. A ještě pamatuj, z logiky věci, abys mohl zařadit novou komponentu, je nutné starou komponentu nejdříve vždy vyřadit. Komponentní odpisování se používá tehdy, když určitá část aktiva (třeba ten výtah) má oproti hlavnímu aktivu (domu) velmi rozdílnou životnost a zároveň jeho hodnota vzhledem k hodnotě hlavního majetku je významná (účetní jednotka si řekne, že je významná :D).

Posledním bodem této kapitoly je **technické zhodnocení**. Jedná se o úpravu majetku, kterým **zlepšujeme provozuschopnost** našeho majetku, jinými slovy posouváme náš majetek na vyšší úroveň, než kdy předtím byl. Tato **účelovost** je zásadní, aby se vůbec dalo hovořit o technickém zhodnocení. Druhým kritériem je **finanční hranice výdajů**, kterou když převýší výdaje na daném majetku v jednom účetním období, můžeme hovořit o technickém zhodnocení. Opět jako u rozhodování o dlouhodobých aktivech je nutné **dodržení obou podmínek- účelovosti i finanční hranice** (v ČR nyní 40 000 Kč). Pokud jsou obě podmínky splněny, jedná se o technické zhodnocení a takový výdaj nám zvyšuje brutto hodnotu daného majetku. **Pamatujte, že v ten moment je nutné přepočítat odpisové plány!!!** Obecný vzorec pro přepočet odpisů může být následující

$$\frac{(\text{pořiz. cena majetku} - \text{oprávky} + \text{technické zhodnocení} - \text{zbytková hodnota})}{\text{zbývající počet měsíců či výkonů životnosti}}$$

Pokud by se o technické zhodnocení nejednalo, daný výdaj bychom účtovali přímo do nákladů, třeba jako opravu majetku. Ještě bych dodal k těm výdajům, že se nemusí jednat o jeden výdaj vyšší než 40 000, ale také to může být třeba 10 výdajů po 4 000 Kč utracených během jednoho účetního období na daném majetku.

Finanční majetek aneb příprava k druhému testu

Na druhou kapitolu, jež se týká finančního majetku, se také píše průběžný test. Dle mého názoru je to již lehčí kapitola, ale i tak stále velmi obsáhlá. Více než s účetnictvím se tu potkáme s finanční matematikou a s tím spojenými výpočty.

V celé kapitole se potkáme se dvěma druhy cenných papírů - **majetkovými (akcie) a dluhovými (dluhopisy)**.

Nejdříve začneme s akciemi. Účtování o pořízení akcií je jednoduché. Na jedné straně účtujeme na MÁ DÁTI aktivního účtu akcie a podvojně DAL bankovního účtu či dodavatelů. Tím bychom měli vyřešené pořízení akcií. Jen ještě je potřeba nezapomenout na to, že stejně jako u dlouhodobého majetku se do pořizovací ceny počítají vedlejší výdaje (poplatky makléřům apod.).

Co musíme vědět, je fakt, že akcie musíme **vždy ke konci účetního období (většinou 31. 12.) ocenit reálnou hodnotou**. Pod reálnou hodnotou si zatím představ tržní cenu akcie v den, kdy akcii přeceňujeme. **Pamatuj, že jakmile přeceňujeme na reálnou hodnotu, v rozvaze neexistuje položka korekce, úprava nám přímo mění brutto neboli pořizovací hodnotu akcií**. Toto pravidlo přeceňování platí pro všechny akcie, nicméně existují zase různé metody přeceňování i jejich účtování. Musíme si tedy akcie rozdělit do dvou skupin - **krátkodobé a dlouhodobé akcie**.

Krátkodobé akcie jsou ty, které podnik hodlá držet dobu **kratší než jeden rok**. Jedná se tedy o akcie držené za účelem obchodování, u kterých když stoupne hodnota na trhu, podnik je prodá za účelem zisku z rozdílu kupní a prodejní ceny. Krátkodobé akcie se ke konci účetního období přeceňují **tržní cenou** tj. cenou z burzy, případně toto ocenění může být nahrazeno v určitých případech oceněním znalce. Pamatuj, že krátkodobé akcie se přeceňují do **výnosů či nákladů**, dle toho zda cena akcií roste nebo klesá a podvojně přímo na účet akcií (buď MÁ DÁTI při růstu ceny nebo DAL při poklesu ceny akcie).

Dlouhodobé akcie jsou ty, které podnik hodlá držet déle než jeden rok (déle než 12 měsíců). Tyto akcie se nepřeceňují do nákladů a do výnosů, ale přeceňují se do vlastního kapitálu na **Fond z přecenění cenných papírů**. Přeceňování nám zde tedy neovlivní hospodářský výsledek! Tento fond je oboustranný účet, pokud nám roste hodnota akcií, účtujeme zde na stranu DAL, pokud nám klesá hodnota akcií, účtujeme zde na stranu MÁ DÁTI.

U dlouhodobých akcií se nicméně používají **dvě metody pro stanovení reálné hodnoty**. Bud' můžeme použít opět **tržní cenu**, nebo zde existuje ještě **metoda ekvivalence**. A jak zjistím, kterou metodu použít? Abych se mohl rozhodnout, musím zjistit jakou část základního kapitálu společnosti, do které jsem investoval, vlastním. (tzn., já mám akcie a ty tvoří základní kapitál nějaké společnosti. Já musím zjistit jaký podíl vlastním). Když zjistím, že vlastním méně než **20%** společnosti, použiji tržní cenu. Když zjistím, že vlastním více nebo rovno 20% společnosti, použiji metodu ekvivalence. Metoda ekvivalence je založena na tom, že hodnotu akcií, kterou mám v účetnictví, porovnávám s podílem na vlastním kapitálu k datu konce účetního období. Výpočtově můj podíl na základním kapitálu (př. $25\% = 0,25$) a vynásobím ho vlastním kapitálem společnosti, tím zjistím můj podíl na vlastním kapitálu a tento podíl je i reálným oceněním mnou držných akcií. To je u akcií z pohledu investora vše, co se musí řešit

Nyní bych u akcií ještě rád vysvětlil jejich emisi, tzn., chci se podívat na akcie z druhé strany, z pohledu účetní jednotky, která je vydává, a tvoří jimi svůj základní kapitál. Základní kapitál akciové společnosti je vždy tvořen jmenovitými hodnotami emitovaných akcií ($ZK = JH \cdot \text{počet akcií}$). Když tedy akciová společnost „vytiskne“ 582 akcie a řekne třeba, že jedna akcie má hodnotu 10 000 Kč, tak základní kapitál společnosti bude 5 820 000 Kč. Mohou nastat tři možnosti při emisi akcií.

První a účetně nejjednodušší je varianta, kdy se účetní jednotce podaří akcie na trhu prodat za emisní hodnotu (v našem případě tedy každou akcií za 10 000 Kč). V takovém případě účtujeme do aktiv MÁ DÁTI bankovní účet 5 820 000 a DAL zvýšení základního kapitálu 5 820 000 (pro zjednodušení lze účtovat přímo na základní kapitál).

Další variantou je, že se účetní jednotce podaří akcie prodat dokonce dráž než je jejich jmenovitá hodnota, třeba za 15 000 za kus. Jak je to možné? Jednoduše, investoři očekávají vysoké zisky v budoucnu a tím pádem výdělek, i za cenu vyšší kupní ceny. Pro ekonomy problematika poptávky a nabídky ☺. V této situaci nám na bankovní účet přijde 8 730 000, ale oproti tomu nám vzniká problémek na straně DAL. **Na základní kapitál musím zaúčtovat vždy pouze jmenovité hodnoty** a to je v našem případě 5 820 000. Takže zatím nám podvojnost nesedí, a tudíž ten rozdíl (o kolik jsme prodali akcie dráž než je jejich jmenovitá hodnota) hodíme na účet **Emisní ážio**. Je to pasivní účet, ve vlastním kapitálu.

Poslední variantou je situace, kdy jsou akcie prodány za cenu pod jmenovitou hodnotou. V takovém případě nám na bankovní účet přijde částka třeba 5 000 000, na základní kapitál

musím účtovat opět jmenovitou hodnotu 5 820 000. Tentokrát je rozdíl záporný a jedná se o **Emisní disážio**. Pasivní účet, ve vlastním kapitálu, který má záporný zůstatek (strana MÁ DÁTI pasivního účtu). Emisní disážio musíme do roku nějakým způsobem vynulovat, nelze ho vykazovat dlouho.

A nyní už dluhopisy. Ty nám na rozdíl od akcií nepřinášejí vlastnická práva na žádné společnosti. Dluhopis je pouze papír, který říká, že někdo někomu jinému dluží peníze a za jakých podmínek. Od půjček se liší tím, že má určitým způsobem obecně stanovenou formu, a proto se s dluhopisy dá obchodovat na veřejném trhu.

Dluhopisy členíme na **diskontované** a **kuponové**. Členění na dlouhodobé a krátkodobé zde není zcela podstatné, nijak totiž neodlišuje účetní přístup.

Diskontované dluhopisy jsou jednodušší. Jsou založeny pouze na principu rozdílu nákupní a prodejní ceny, ale nastává zde problém, jak daný celkový výnos rozdělit mezi jednotlivá účetní období, po které dluhopis držím. Rozložit jej mezi ně nějak musím, protože výnos z dluhopisu je odměnou za čas, během kterého poskytnu peníze někomu jinému a sám je nemohu využít. Výnos rozdělujeme s přesností na měsíce a existují dvě metody, jak výnos rozdělit - **lineární metoda** a **metoda efektivní úrokové míry**.

Lineární metoda je hodně primitivní. Vezmeme celkový výnos a vydělíme ho počtem měsíců, během kterých budeme dluhopis vlastnit.

Metoda efektivní úrokové míry vychází z rovnice:

$$BH = SH \times (1 + i)^n$$

BH = budoucí hodnota

SH = současná hodnota

i = efektivní úroková míra

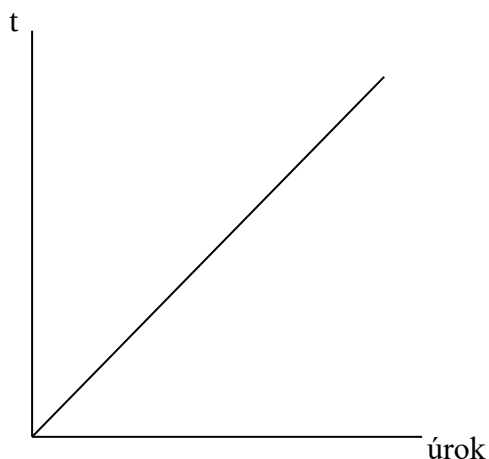
n = počet let, kdy dluhopis držím

V této rovnici máme jednu neznámou a to „i“. Když „i“ spočítáme, postupujeme, jako bychom si počítali úroky na bankovním účtu. První rok vezmeme současnou hodnotu dluhopisu a vynásobíme efektivní úrokovou mírou. Tím se dozvíme, jaký úrok v daném účetním období účtujeme. Druhý rok již bereme naběhlou hodnotu (počáteční kupní cenu a naběhlé úroky) a

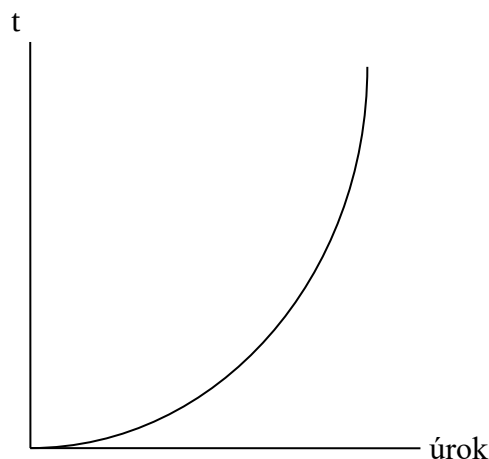
úročíme jí. Účtování probíhá úplně stejně jako u lineární metody a opět počítáme s přesností na měsíce!

Rozdíl je v tom, že při metodě efektivní úrokové míry úročíme i již naběhlé úroky. V důsledku toho jsou úroky nejdříve nižší a neustále rostou, nicméně v součtu budou celkové úroky při obou metodách stejné.

Lineární metoda

Efektivní úroková míra

Ještě si pamatuj, že u diskontovaných dluhopisů je úplně jedno, zdali jsou nakoupeny na primárním nebo na sekundárním trhu. Jednoduše vždy jde jen o to, jak rozdíl mezi nákupní a prodejní cenou proúčtovat do výnosů.

Asi je ještě vhodné zmínit, jak o diskontovaných dluhopisech účtuje emitent. Ten když vydá diskontovaný dluhopis, tak s ním jde na trh a logicky ho tam bude prodávat za cenu nižší, než je cena jmenovitá (částka, která je vyplacena při splatnosti). Tak dluhopis prodá třeba za 800, jmenovitá hodnota je 1000. Zaúčtuje 800 MÁ DÁTI bankovního účtu, 1000 DAL vydané dluhopisy a 200 MÁ DÁTI náklady příštích období. **Emitent dluhopis vždy eviduje ve jmenovité hodnotě!**

Druhou částí této kapitoly jsou kuponové dluhopisy. Třešnička na dortu :D. U těch je již zásadní rozlišit, zdali jsou kupovány **na primárním nebo sekundárním trhu**.

Začneme primárním trhem, zde je situace ještě celkem jednoduchá. Kuponový dluhopis má stanovenou procentuální sazbu = **kuponovou sazbu**. Prodáván je za jmenovitou hodnotu. Koupím dluhopis za 1000 a účtuji MÁ DÁTI dluhopis a DAL bankovní účet. Následně za každé účetní období počítám kuponový výnos jednoduchým výpočtem

$$\text{kupon} = \text{jmenovitá hodnota} \times \text{kuponová sazba}$$

Tento výnos účtuji MÁ DÁTI dluhopis a DAL výnos-kupon. **Opět výnos počítáme s přesností na měsíce!**

Emitent má práci jednoduchou. Příjem peněz na bankovní účet a proti tomu Dluhopis (cizí kapitál). Následně každé účetní období účtuje o nákladu v důsledku kuponu.

Nákup dluhopisu na sekundárním trhu je značně komplikovanější. Zde již cena může být jakákoli, záleží prostě na dohodě mezi prodávajícím a kupujícím. Jako kupující v účetnictví musím nicméně uplatit následující postup. Musím si spočítat současnou hodnotu dluhopisu ke dni nákupu. Současná hodnota je cena jmenovitá (neboli cena, za kterou dluhopis koupil člověk před námi) navýšená o naběhlé nevyplacené kupony. Pokud zjistíme, že naše cena pořizovací je vyšší než zjištěná současná hodnota dluhopisu, vzniká nám **prémie**. Prémie je částka, kterou jsme zaplatili navíc prodávajícímu oproti současné hodnotě. Prémii je nutné lineárně v měsících, kdy budu dluhopis držet, rozložit do nákladů (MD - náklad prémie, D - dluhopis). Na druhé straně může nastat situace, kdy pořizovací cena je nižší než současná hodnota a v dané situaci nám vznikne **diskont**. Diskont je třeba lineárně rozložit do výnosů (princiálně stejně jako prémie). Následně o kuponech účtuji stejně tak, jak jsem popsal u primárního trhu. Myslím, že lépe to lze pochopit na příkladech ☺. Ještě doplním, že u kuponových dluhopisů je vhodné si účet dluhopis analyticky rozložit na **Kmen dluhopisu** (kde chci při splatnosti mít jmenovitou hodnotu) a na **Alikvotní úrokový výnos** (kde chci evidovat naběhlé úroky). Daná analytika je vhodná pro lepší orientaci v příkladech.

Zásoby

U zásob nás toho moc nečeká. :D První krok, když pořizujeme zásoby, tak opět nesmíme zapomenout do pořizovací ceny zařadit ostatní výdaje jako dopravu, clo apod. Stejný mechanismus jako u dlouhodobého majetku.

Zásoby najdeme v aktivech mezi krátkodobými aktivy. U zásob existují dvě metody účtování- **metoda A** = průběžná, **metoda B** = periodická. Metoda A se používá většinou a všichni ji známe. Je to klasika, kdy pořízení zásob účtujeme MÁ DÁTI zásoby a DAL třeba úbytek peněz. Úbytek zásob účtujeme MÁ DÁTI náklad a DAL zásoby. V účetnictví tedy průběžně evidujeme všechny pohyby na skladu zásob, jak přírůstky, tak úbytky. Je to příjemný způsob, ale někdy u různých typů zásob může být značně neefektivní, protože četnost naskladňování a vyskladňování může být tak vysoká, že by celý den účetní oddělení nedělalo nic jiného, než zapisovalo přírůstky a úbytky zásob, jak šly za sebou.

Z toho důvodu se vymyslel způsob B evidence zásob, periodický. V daném způsobu účetní deleguje povinnost evidence zásob v průběhu roku na skladníka (má menší plat :D), který úbytky a přírůstky zásob eviduje ve svém skladovém programu. Účetní tak ubude hodně práce, protože se skladem zboží pracuje pouze na začátku účetního období, kdy zapíše počáteční stav, a na konci, kdy zapíše konečný stav určený skladníkem. Samozřejmě, aby skladníci neokrádali, je nutné provést inventarizaci a zjistit skutečný stav zásob. Tím bychom měli vyřešený účtování zásob, v testu účtování moc nepotkáte, ale je dobrý vědět, o co v tom tady běží.

Hlavní problematika tohoto tématu je vyskladňování zásob. Může se totiž stát a většinou se taky děje, že zásoby nakupuje firma v různých dobách za různé ceny. Na skladě je tedy stejný druh zásob evidován v různých cenách a teď nastává problém, když vyskladníme nějaký kus zásob, jak ocenit tento úbytek ze skladu. Nebudu tajit, že existují zásadně hlavní 4 metody, které si nyní vysvětlíme. Pro pochopení, opět doporučuji projet si příklad.

- **metoda FIFO** - Zkratka znamená first in, first out. V překladu tedy první dovnitř, první ven. Metoda, kdy vyskladňujeme v nejstarších cenách. Znamená to, že bereme, jakoby to nejstarší zboží. To, co máme na skladu nejdéle.
- **metoda LIFO** - Zkratka znamená last in, first out. V překladu tedy poslední dovnitř, první ven. Tentokrát bereme ceny zboží, které jsme nakoupili nejpozději. Na skladě nám tedy zůstává zboží v nejstarších cenách. Podotýkám, že tato metoda je v ČR v praxi zakázaná! (v testu se ale může objevit).

- **metoda váženého aritmetického průměru** - Je to metoda již komplikovanější na výpočet. Nutností je znát z matematiky vážený aritmetický průměr. Postup je takový, že když vyskladňuji, podívám se na sklad a spočítám průměrnou cenu na jeden kus zásob. V dané průměrné ceně poté vyskladňuji. Je dobré si pamatovat, že jakmile vyskladním v průměrné ceně. Zboží, jež nám zůstane na skladě, již od tohoto momentu evidujeme také v průměrné ceně. Jednoduše, jakmile někde průměruju, původní ocenění mizí.

Ještě chci podotknout, že se ti může zdát, že když dostaneš do testu periodickou metodu zásob, tak máš ulehčenou práci o tyto výpočty vyskladňování zásob. Není tomu tak, musíš si zahrát i na skladníka, protože v praxi při periodické evidenci zásob tyto výpočty dělá on. Při průběžný metodě, výpočty provádí účetní. To je de facto ten rozdíl mezi metodami účtování. Konečný stav skladu zásob musí vždy vyjít stejný.

Zúčtovací vztahy se zahraničím

V této kapitole se dostáváme k problematice kooperace společností se zahraničními subjekty. Pointa je v tom, že české společnosti mohou obchodovat v zahraničí v cizí měně, ale dle zákona musí v účetnictví **vše evidovat v českých korunách!** Zde nastává problém, jakým způsobem konvertovat zahraniční měnu na českou a zcela nečekaně se k tomu používá **měnový kurz**. Během účetního období si účetní jednotka sama stanovuje kurz, jakým přepočítává cizí měnu na českou, někdo může používat denní kurzy (tj. každý den přepočítat zahraniční pozice), někdo měsíční, někdo po celý rok používá jeden pevně stanovený kurz. Nicméně zde platí povinnost pro všechny účetní jednotky k poslednímu dni účetního období své zahraniční pozice přepočítat měnovým kurzem stanoveným **Českou národní bankou k rozvahovému dni** (většinou kurz ČNB k 31.12.). Tím se všechny účetní jednotky dostanou na stejnou úroveň a je zaručena určitá porovnatelnost účetních výkazů.

V příkladech se setkáte se třemi položkami, které musíte měnovým kurzem přepočítávat. Jedná se o **pohledávky v cizí měně, závazky v cizí měně a devizový účet**.

Pohledávky a devizový účet se chovají stejně. Když například měnový kurz CZK/EUR absolutně roste, je to pro nás super, protože tím roste korunová hodnota naší pohledávky či cizí měny na účtu. Účetně to pro nás znamená finanční výnos a účtujeme MD pohledávka či devizový účet účet a DAL výnos-kurzový zisk.

Závazky se chovají přesně naopak. Když eurový kurz absolutně roste, je to pro nás nevýhodné. Protože účetně v korunách dlužíme více než při kurzu absolutně menším. Jednoduše si to můžeš představit tak, že v momentu, kdy potřebuješ splatit závazek třeba 100 EUR, musíš jít do směnárny nakoupit Eura, kde za ně v korunách zaplatíš více než bys zaplatil ve chvíli, kdy ti závazek vznikl. Situace pro nás účetně znamená finanční náklad a účtujeme MD náklad- finanční ztráta a DAL závazek.

Rezervy a opravné položky

Dostáváme se k proslulé účetní zásadě, a to zásadě **opatrnosti**. Rezervy i opravné položky existují díky této zásadě, a proto je dle mého názoru vhodné si připomenout tuto tezi: „ v účetnictví se vykazují a do výše zisku promítají všechny předpokládané a očekávané ztráty, rizika a znehodnocení majetku, i když ještě nenastaly a jejich výše není spolehlivě zjistitelná. Tato zásada se realizuje tvorbou rezerv a opravných položek. “¹

Rezervy můžeme hledat v rozvaze, na pasivní straně u cizích zdrojů. Jedná se tedy o specifický druh **závazku**, který nám říká, že my očekáváme, že nám někdy vznikne náklad v důsledku současných rozhodnutí a úkonů. A jelikož už to víme nyní, našim cílem je daný náklad zaúčtovat již v tomto účetním období, i když s tím spojený závazek ještě nevznikl a může vzniknout za mnoho let. V důsledku toho si pomůžeme právě závazkovým účtem Rezervy a účtujeme MÁ DÁTI náklad-tvorba rezerv a DAL Rezervy.

V budoucnu nastane skutek, při kterém nám právě vznikne daný závazek, který jsme očekávali. V tom momentě normálně zaúčtujeme MÁ DÁTI nějaký náklad a DAL třeba dodavatelé. A teď si musíme vzpomenout, že přesně na tento náklad jsme si již v minulosti vytvořili rezervu (náklad jsme již účtovali při tvorbě rezervy), a proto tuto rezervu využijí a ve stejné výši jako mi aktuálně vznikl náklad rozpouštíme rezervu operací MD rezervy a Dal náklad - tvorba rezerv.

Může nastat i situace, kdy zjistíme, že jsme se obávali zbytečně a žádný závazek nevznikne. Prostě se naše obavy nenaplní. V tom případě nesmíme zapomenout, že jsme si někdy v minulosti „neprávem“ zvýšili náklady. Neprávem proto, že skutek se nikdy nestal a už ani nestane. Já jako „fér účetní“ musím tedy nyní danou rezervu zrušit operací MÁ DÁTI rezervy a DAL náklad - tvorba rezerv. Znamená to tedy pro mě to, že nyní si díky rezervám navyšuji výsledek hospodaření. Když se na to podíváme v souhrnu let, tak byl ale výsledek nulový- v jednom období jsme VH snižovali a v tomto VH zvyšujeme. ☺ Easy!

Uvědomme si ještě, že rezervy se tvoří určitým odhadem, protože většinou do budoucnosti příliš nevidíme. Druhou důležitou skutečností je, že u rezerv je podstatná účelovost. Vždy rezervy musí být tvořeny za specifickým účelem, nejde si prostě říct vytvořím si „univerzální“ rezervu :D, i když by se to všem asi líbilo. **Jakmile pomine účel, pro který**

¹ https://cs.wikipedia.org/wiki/%C3%9A%C4%8Detn%C3%AD_z%C3%A1sady

byla rezerva vytvořena, musíme ji z účetnictví eliminovat! Rezervy budete tvořit nejčastěji na záruční opravy, na opravy dlouhodobého majetku, občas na dovolené.

U záručních oprav dávejte pozor na délku záruční lhůty, protože jakmile uplyne, zmizí nám účel rezervy a musí zmizet i rezerva z účetnictví.

Přesouváme se na opravné položky. Opravné položky oproti rezervám musíme hledat na aktivní straně účetnictví. Jedná se o položku, která je v rozvaze spolu s oprávkami zahrnuta do **korekcí** u aktiv. Čistě a jednoduše můžeme říci, že opravné položky slouží k **dočasnému** snižování čisté hodnoty aktiv. Dočasnost je podstatná a znamená, že si nemyslíme, že se jedná o trvalý charakter snížení hodnoty (tzn., je tu šance, že hodnota opět stoupne).

Jako příklad můžeme uvést situaci s autem. Máme v účetnictví auto a to nám shoří. To je právě trvalé snížení hodnoty našeho aktiva a takovéto snížení se účtuje přímo do nákladů jako MD náklad - škoda a DAL Auto.

Na druhé straně pokud máme auto, a vidíme, že na trhu hodnota tohoto auta klesá třeba kvůli novým čínským výrobcům, i my si ponížíme hodnotu auta v účetnictví, abychom byli OPATRŇÍ, a v takovém případě snižujeme hodnotu auta pomocí opravné položky jako MD - náklad tvorba Opravných položek a DAL Oprávky - auto. Rozdíly v rozvaze můžete vidět níže.

Auto	Brutto	Korekce	Netto
Trvalé snížení o 40	$(100-40)=60$	0	60
Dočasné snížení o 40	100	40	60

Opravné položky budete často používat u zásob a pohledávek, občas i u dlouhodobého majetku. U zásob se potkáte s testováním na realizovatelnou hodnotu, kdy budete porovnávat tržní hodnotu zásob (tj. za kolik můžete zásoby prodat) a účetní hodnotu zásob. Pokud zjistíte, že tržní hodnota je nižší než účetní, budete vytvářet opravnou položku u těchto zásob, abyste v účetnictví také docílili tohoto horšího ocenění. Pokud byste zjistili, že hodnota na trhu je vyšší, v účetnictví nebudete dělat nic. Opravná položka slouží vsutku pouze ke snižování účetní hodnoty! U pohledávek se potkáte s procentuelní tvorbou opravných položek dle splatností tabulky. ☺

Položky časového rozlišení a dohadné položky

Časové rozlišení i dohadné položky v účetnictví existují, abychom mohli zajistit přiřazení výnosů a nákladů do toho účetního období, kam patří- účetně mluvíme o **akruálním principu**.

V časovém rozlišení rozlišujeme 4 účetní položky:

- Náklady příštích období (NPO)
- Příjmy příštích období (PPO)
- Výnosy příštích období (VýnPO)
- Výdaje příštích období (VýdPO)

NPO a PPO jsou aktivní účty pohledávkového charakteru a oproti tomu zbylé dva účty jsou pasivní, závazkového charakteru. Pamatuje, že všechny tyto účty používáme jen na přelomu účetních období, v průběhu roku je nepotřebujeme.

NPO využijeme v momentě, když v současnosti nám vznikne určitý peněžní výdaj, něco nyní zaplatíme za určitou službu, která kdyby nám byla poskytnuta letos, jednalo by se o nákladovou položku. Tato služba nám nicméně bude poskytnuta až příští účetní období, a proto ji nemůžeme do nákladů zahrnout v tomto účetním období. Daný výdaj zaúčtujeme tedy proti NPO a jedná se z našeho pohledu o pohledávku až do doby než nám bude služba poskytnuta ☺.

PPO využijeme v momentě, kdy my v aktuálním účetním období poskytneme službu (máme výnos), ale zapláceno dostaneme až příští účetní období. Je patrné, že se tento účet hodně podobá účtu Odběratel. Podobá se až tak moc, že údajně i na katedře nevědí, kdy přesně jeden těchto účtu použít. Osobně bych PPO použil na přelomu účetních období, kdy k platbě nedojde z neobvyklého důvodu, třeba že Vám na silvestra nefunguje bankovníctví, nebo co já vim :D.

VýnPO jsou druhou stranou NPO. To znamená, když v dané operaci jedna strana účtuje o NPO ta druhá by měla účtovat o VýnPO. Použijeme ho tehdy, když dostaneme zapláceno od někoho v nynějším účetním období, ale danou službu mu poskytneme až v dalším účetním - výnos tedy bude až v dalším účetním období. Dokud neposkytneme danou službu, jsme zavázáni ji poskytnout, proto závazkový účet.

A v poslední řadě VýdPO. Ty jsou zase zrcadlem PPO. Použijeme, když v současném účetním období nám vzniká náklad, ale platit za danou službu budeme až příští účetní období.

Tento účet je velmi podobný účtu Dodavatelé, a využití je tedy opět dosti sporné, stejně jako u PPO.

Přecházíme k dohadným položkám. Dohadné položky existují pouze dvě - **dohadná položka aktivní a dohodná položka pasivní**. Je patrné, jaká bude v aktivech a jaká bude v pasivech. Tyto položky využijeme tehdy, když musíme zaúčtovat náklad nebo výnos, ale nevíme jeho přesnou výši. My víme, že náklad nebo výnos existuje, ale nemáme v ruce papír, který by nám řekl kolik to přesně je.

Dohadná položka pasivní je vždy spojena s účtováním na nákladový účet. Typické jsou příklady na nájemné, energie apod., jelikož téměř vždy k 31.12 nevíme třeba výši spotřebované energie za prosinec. Víme, že jsme nějakou spotřebovali, ale nevíme kolik - odhadneme to, a účtujeme MÁ DÁTI Náklad - spotřeba a DAL Dohadná položka pasivní (kdybychom věděli kolik, místo DPP bychom účtovali na Dodavatele).

Dohadnou položku aktivní využijeme v momentě, kdy chceme zaúčtovat výnos, ale nevíme přesně kolik. Například pojistné plnění od pojišťovny. Účtujeme tedy DAL Výnos - plnění a proti MÁ DÁTI Dohadná položka aktivní.

Ptáte se proč, když nevíme přesnou výši, vůbec něco účtujeme? Účtujeme proto, že je objektivnější výši odhadnout (a klidně se trochu splést) než neúčtovat nic.

Vlastní kapitál

Jedna z nejlépeších kapitol. Vlastní kapitál hledejme na pasivní straně rozvahy a nic moc se v něm neděje. Nejdrív je vhodné si ukázat položky, které můžeme najít ve vlastním kapitálu.

- Základní kapitál
- Kapitálové fondy - (emisní ážio, emisní disážio)
- VH běžného období
- VH minulých období (nerozdělený zisk)

Základní kapitál je hlavní účet, který musí u akciových i s.r.o. vždy existovat. U akciových společností je tvořen jmenovitými hodnotami emitovaných akcií. Dovedu si tu představit jen jeden problém, na který můžete narazit. Účetní jednotka emituje akcie, stanoví jejich jmenovitou hodnotu, jde na burzu, kde se je snaží prodat. Pokud je prodá za jmenovitou hodnotu, není zde žádný problém, účtujeme zjednodušeně pouze MD bankovní účet a DAL základní kapitál. Ale můžou nastat situace, kdy akcie prodá za cenu jinou, než jmenovitou hodnotu. Jde na burzu a prodá za cenu vyšší než je jmenovitá, protože poptávka po těchto akciích je obrovská. Pak si pamatujte, že na účet základní kapitál účtujeme vždy pouze jmenovitou hodnotu akcií, zbytek musíme dát na jiný účet ve vlastním kapitálu (většinou účet **emisní ážio**). Podvojně celou částku účtujeme na bankovní účet. Opačnou situaci je prodej za cenu nižší, než je cena jmenovitá. V takovém případě opět účtujeme na základní kapitál akcie ve jmenovité hodnotě, nicméně na bankovní účet nám přišla částka nižší. V takovém případě musíme zaúčtovat ještě **emisní disážio**, což je pasivní účet se záporným zůstatkem!

Další účetní operaci, kterou je potřeba znát je přiznání podílu na zisku vlastníkům. U akciových se tento podíl nazývá **dividenda**. Principem je pouze to, že tento přiznaný podíl snižuje vlastní kapitál. Účtování je následující: MÁ DÁTI VH ve schvalovacím řízení (VH minulých let) a DAL závazek za vlastníky.

Jen bych dodal, že základní kapitál nemusí být splacen pouze v penězích. Můžeme vložit do základního kapitálu auto, pozemek, dům, stroj atd.. Zde si pamatujte, že takovýto majetek se **oceňuje vždy znalcem** za účelem vkladu.

Posledním bodem této kapitoly je rozdělování výsledku hospodaření. Účetní jednotka musí vždy následující účetní období rozdělit výsledek hospodaření, který je evidován na účtu výsledek hospodaření ve schvalovacím řízení (tj. VH z minulého účetního období). Účtování je zde MÁ DÁTI výsledek hospodaření ve schvalovacím řízení a oproti tomu DAL výsledek hospodaření minulých let/ různé fondy/ závazek za vlastníky/ zvýšení ZK.

Splatná daň a odložená daň

Dle mého názoru je před nejhorší kapitolou - Odložená daň - vhodné vysvětlit splatnou daň. Jak asi každý ví, u nás v republice se musí platit daň z příjmu právnických osob. Na mechanismus výpočtu se zde podíváme. První krok je úprava výsledku hospodaření na základ daně, z kterého je možné potom spočítat vlastní daň, jelikož VH je spočítán dle účetních zákonů a my ho potřebujeme očistit o položky, které jsme do něj započítaly, ale nejsou povoleny v daňových zákonech. Mechanismus je následující:

Hrubý výsledek hospodaření
-výnosy vyňaté z předmětu daně
-osvobozené výnosy
-výnosy nezahrnované do základu daně
+náklady daňově neuznatelné
-výnosy daňově neúčinné
+ - odpisy (rozdíl mezi účetními a daňovými)
=Základ daně
-nestandardní odpochy (dary, ztráta z minulých let)
=Upravený základ daně
*sazba daně z příjmu
-slevy na dani
=Splatná daň

Hrubý výsledek hospodaření
-splatná daň
=Čistý výsledek hospodaření
+ - odložená daň
Disponibilní výsledek hospodaření

Ve většině příkladů na tuto problematiku budeš řešit daňově neuznatelné náklady, jako náklady na reprezentaci či poskytnuté dary, a zaručeně rozdíl mezi účetními a daňovými odpisy. Pokud si měl nějaký předmět zaměřený na daně, znáš toho víc než je tu potřeba 😊.

Dostáváme se konečně k proslulé **odložené dani**. Rád bych zmínil, že to není nějaká další daň, kterou bychom museli vedle daně z příjmu zaplatit. Já bych řekl, že se jedná pouze o určitý informativní ukazatel, který nám říká, že na základě dnešních skutečností v budoucnu zaplatíme více či méně na dani z příjmu. Odložená daň nám vzniká z přechodných rozdílů mezi výsledkem hospodaření a základem daně. Důležité je slovo přechodné - to jsou takové rozdíly, které se v budoucnosti srovnají a v souhrnu několika účetních období se vyrovnají. Jako příklad si můžeme uvést odpisy automobilu

Rok	Účetní odpisy	Rok	Daňové odpisy
1.	200 000	1.	400 000
2.	200 000	2.	250 000
3.	200 000	3.	100 000
4.	200 000	4.	50 000
Celkem	800 000	Celkem	800 000

Jasně vidíme, že v jednotlivých letech se odpisy liší, to znamená, že se liší účetní a daňové náklady a v důsledku toho se liší i výsledek hospodaření. Nicméně v souhrnu jsou celkové náklady vždy 800 000, a proto zde mluvíme o **přechodných rozdílech** mezi výsledkem hospodaření a základem daně.

Pamatuj si, že odložená daň se nepočítá z rozdílu v nákladových položkách, ale počítá se z rozdílu zůstatkových cen daných aktiv či pasiv. Tento rozdíl vynásobíme sazbou daně z příjmu z následující účetního období (korektněji sazbou daně z příjmu v období, kdy bude odložená daň využita). Odložená daň může existovat ve dvou formách - **odložená daňová pohledávka** nebo **odložený daňový závazek**.

Odložená daňová pohledávka nám vznikne, když účetní zůstatková hodnota aktiv je menší než daňová zůstatková cena aktiv, nebo když účetní zůstatková hodnota pasiv je větší než daňová zůstatková cena pasiv.

Odložený daňový závazek nám vznikne, když je daňová zůstatková cena aktiv menší než účetní zůstatková hodnota aktiv, nebo za situace když daňová zůstatková hodnota pasiv je větší než účetní zůstatková cena pasiv. Odložená daň se účtuje buď do aktiv, nebo do pasiv (dle toho jestli jde o pohledávku nebo závazek) a proti tomu účet nákladový Daň z příjmu. Pokud bychom účtovali o odložené dani, která vznikla někdy v minulých účetních obdobích, tak bychom místo nákladové účtu, účtovali na VH minulých let.

Odložená daň nám vzniká již u zmíněných odpisů, u opravných položek, rezerv, a v příkladech často i daňové ztrátě. Dle zákona o dani z příjmu máme možnost si daňovou ztrátu v následujících 5 letech odečítat od základu daně. Z daňové ztráty tedy můžeme vytvořit odloženou daňovou pohledávku, jednoduchým výpočtem daňová ztráta násobená sazbou daně

Poslední zmínka, odložený daňový závazek tvoříme vždy, odloženou daňovou pohledávku jen tehdy, pokud uvažujeme její využití v budoucnu.

